

DE FAMILIES WIELENS, WIJLENS EN WILENS TE HAAKSBERGEN

Bij de volkstelling van 31 mei 1947 telde de gemeente Haaksbergen 11.279 inwoners. Van deze droegen 229 personen, dus 2%, de achternaam Wielens, Wijlens of Wilens. Deze naam was toen de meest voorkomende. Een zeer groot gedeelte van hen stamt af van één gemeenschappelijke stamvader, die echter geen Wielens of Wijlens heette, maar Hendrick Hassinck, zoals uit de Haaksbergse gerichtsprotocollen blijkt. Voor met hem verder te gaan eerst een opmerking: de thans voorkomende schrijfwijzen van de naam Wielens, Wijlens en Wilens zijn min of meer toevallig. In vroegere eeuwen werd de naam op verschillende manieren geschreven als bv. Wynolts, Wynoltsen, Wylinck, Wylinksen, Wylents, Wylends, Wijlens, Wielis, Wilis, Wielens, Wilens en zelfs Wichens en Wijntjes. Bij de invoering van de Burgerlijke Stand In 1811 werden hun nazaten op verschillende wijzen ingeschreven, waarbij het voorkwam, dat van twee broers er één als Wijlens en de ander als Wielens genoteerd werd. De uitspraak was vermoedelijk in beide gevallen Wielens.

In de Haaksbergse gerichtsprotocollen vindt men volgende notities: 1631 14/11 Hendrick en Winolt Hassinck, broers en kinderen van wijlen Hendrick en Trijne Hassinck, die de vrije katerstede Hoekerij in Eppenzolder in bezit hadden, klagen dat hun oudste broer Johan hun 2/3 deel Hoekerij niet wil ontruimen. 1632 18/9 Uitspraak in het proces Johan, Hendrick en Wynolt Hassinck, kinderen van Hendrick en Catarina Hassinck. Zij zijn elk voor 1/3 gerechtigd in de Hoekerij, die de oudste zoon Johan geheel gebruikt. De mage- of kinderscheiding van 1603 19/2 betrof het leengoed Hassinck en niet de Hoekerij. De broers zijn nu wel 40 jaar oud, aldus het gericht. 1633 14/10 Wynolt Hassinck treedt op voor Geertruit, weduwe van Hendrick ter Hoffstede. 1633 24/11 Arndt ter Hoffstede en Wynolt Hassinck verschijnen in het gericht namens moeder Trude Schutkens, weduwe van Hendrick ter Hoffstede.

Uit deze notities kan men volgende conclusies trekken: Hendrick Hassinck was omstreeks 1585 getrouwd met een Trine en had van haar drie zoons: Johan, Hendrick en Wynolt. Vader Hendrick was bouwman op Hassink (eigendom van het kapittel St. Pieter te Utrecht) en eigenaar van de Hoekerij (beide op de Hassinkbrink in Eppenzolder). In 1603 overleed moeder Trine. Bij magescheiding werd toen het bebouwingsrechten van Hassink voor de oudste zoon Johan gereserveerd. De Hoekerij was echter voor de drie zoons samen. Vader Hendrick hertrouwde toen met Geertruit Schutkens (verm. afkomstig van het erve Holt-huizen alias Schuttekenhuis, later Lülff, in Holthuizen). Na de dood van Hendrick Hassinck hertrouwde Geertruit met Hendrick ter Hoffstede (van het erve Hofstede in Holthuizen). Uit dit laatste huwelijk was een zoon Arent ter Hoffstede.

Aandachtige lezers hebben natuurlijk al begrepen, dat Wynolt Hassinck de volgende stamvader van de Haaksbergse "Wielensen" is. Van hem vindt men in de protocollen o.a. volgende notities: 1636 20/6 Wynolt Hassinck verschijnt in het gericht namens zijn zoon Hendrick Hassinck. 1645 5/5 Winolt Hassinck en zijn vrouw Berntken hebben

pachtachterstand aan Jan Schoemaker, eigenaar van Toetelink. 1647 11/1 Winolt Hassinck en Berntken en hun zoon Hendrick verkopen aan Albert ter Horst een half stuk land op de Haer, waarvan Arent ter Hofstede de andere helft heeft. 1647 15/2 Winolt Hassinck en Berntken verkopen aan richter Swier Grubbe enkele stukken land. 1650 25/3 Arent ter Hoffstede gehuwd met Hendrica Wissinck en Winolt Hassinck verkopen hun gerechte aandeel van het land de Els (waarnaar woonwijk de Els genoemd is) aan Gerrit te Lintelo. Verkopers hadden elk de helft van dit land. 1650 2/9 Winolt Toetelink leent 28 daalder van Tias te Lintelo om een paard te kunnen kopen. Als dit sterft blijven zijn kinderen Jan en Trijne voor de koopenningen aansprakelijk. 1651 7/4 De weduwnaar Winolt Hassinck mede caverende (borg staande voor alle mondige kinderen) en Harmen Wissinck gehuwd met Grietje verkopen elk de gerechte helft van de Engelberts gaarden aan Willem Ottink. 1651 10/11 Trine Hassinck geassisteerd met vader Winolt Toetelink verbindt roerende en onroerende goederen aan Tias te Lintelo. 1652 26/1 Werner Rouhof gehuwd met Trine Toetelink woont op Toetelink 1652 20/9 Aaltje Toetelink is Hoffsteden "maagd" (dienstmeisje). 1653 2141 Werner Rouhof is bouwman op het halve Toetelink. 1654 27/11 Winolt Hassinck woont op Toetelink. Hiertoe behoort ook een stuk land de Woeste. 1657 15/11 Werner Woeste Rouhof alias Toetelink 1664 9/5 Albert Winolts bespreekt Klein Tias te Lintelo. 1675 14/6 Genoemd wordt Winolts Aele.

Uit bovenstaande kan men volgende gevolgtrekkingen maken: Winolt Hassinck is omstreeks 1610 gehuwd met Berntken, wier achter naam misschien Wissinck was. Hij was pachter van Toetelink (tot voor enkele jaren Aarnink in de Krukkenhoek). Zijn kinderen waren Hendrick (vermoedelijk oudste zoon), Jan, Albert, Aaltje en Trine, gehuwd met Werner Rouhof, landbouwer op de Woeste (tot voor enkele jaren Scharenborg in de Krukkenhoek). Winolt raakte in financiële moeilijkheden waardoor Toetelink of het bebouwingsrecht van Toetelink eigendom werd van Tias te Lintelo.

De volgende stamvader van de "Wielensen" is Winolts zoon Jan Hassinck alias Jan Winoltsen. U ziet hoe Wielens ontstaat uit Winoltsen. Van hem vindt men deze notities in de gerichtsprotocollen: 1650 2/9 Jan Toetelink zoon van Winolt Toetelink. 1668 20/4 Jan Winoltsen is niet meer dan 4 daalder schuldig aan Berend Hassinck. 1670 13/6 Winolts Jan bespreekt Roelof Nijhuis. Enkele tientallen jaren leest men dan de naam Winolts niet meer in de protocollen, blijkbaar waren de financiële zorgen verminderd, waardoor er geen leningen of verkopen in het gericht geregistreerd behoeften te worden. Gelukkig zijn echter sinds 1666 de trouwboeken van Haaksbergen bewaard gebleven en de eerste inschrijving van een "Wielens" is veelzeggend: 1690 22/6 Jan Jansen zoon van Jan Wynoltsen op Toetelink op Hassinck gehuwd met Arendje Hietpast dochter van Hendrick op Hassinck. Conclusie: Jan Winoltsen alias Jan Hassinck alias Jan Toetelink woonde in 1690 nog op Toetelink. Zijn zoon Jan woonde op Hassinck en trouwde daar met een dochter des huizes.

De namen en trouwdata van hun gehuwde kinderen vindt men ook in het Haaksbergse trouwboek: 1719 5/3 Hendrik Vedderink, zoon van Berent op Lenderink huwt Hendrikje Wynolts, dochter van Jan, Eppenzolder. 1720 6/6 Jan Wijntjes (!) zoon van Jan, bij Wissinck wonend, huwt Geesken Graveman, dochter van wijlen Gerrit, Alstede, wonend op het Polle.

Volgens de gerichtspocollen van 15/10 1737 kochten Jan Wijlents en zijn vrouw Geesken toen de Vonkenkamp in Holthuizen. Zij woonden daar volgens de volkstelling van 1748 samen met 2 kinderen boven 10 jaar. Hun nazaten zijn omstreeks 1800 uitgestorven. 1722, Hemelvaart. Berent Wylinksen, zoon van Jan huwt Trijntje Leup of Drup, Alstede, beide aan Leferink wonend. Volgens de volkstelling van 1748 woonden zij in Holthuizen samen met 1 kind boven 10 jaar en een zoon met diens vrouw. In 1830 woonden hun nazaten op Hassinck en Esmannes in Eppenzolder, Barink, Nollen en Esman In Holthuizen, Oostendorp en Kiek in de Bekke in Langelo, Meijerinkbroek in Boekelo en in 3 woningen in het dorp.

1725 13/11 Hendick Wylinck, zoon van Jan, Eppenzolder, huwt Aaltje Groothuis weduwe van Gerrit ten Vaenholt, Eppenzolder. Bij de volkstelling van 1748 ontbreekt dit echtpaar, er zijn ook geen nazaten bekend. 1730 9/7 Jan Wijlens, zoon van Jan, gericht Haaksbergen, huwt Aaltje Waanders, dochter van Jan, gericht Haaksbergen, beiden Rooms. Volgens de volkstelling van 1748 woonden zij in het dorp met 2 kinderen boven 10 en 1 onder 10 jaar. In 1830 woonden hun mannelijke nazaten in 2 woningen in het dorp; 1732 28/9 Arent Wylents, zoon van Jan, gericht Haaksbergen, huwt Anna Bult, dochter van wijlen Derck, gericht Haaksbergen. In 1748 woonde dit echtpaar in Holthuizen met 1 kind boven 10 en 2 onder 10 jaar. Zij zijn het stamouderpaar van de Wijlensen, die in 1830 op Wissinkwever en De Pas in Holthuizen en op Jonkman in Langelo woonden.

W.E. ten Asbroek

Artikel overgenomen uit Aold-Hoksebarge, orgaan van de historische kring Haaksbergen, febr. 1985, blz. 513 -516.